

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030
Územné vymedzenie:	Obec Bystrany
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	15.04.2021, uznesením č. 18/2021
Dátum platnosti:	Od 16.04.2021 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	16.04.2021
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

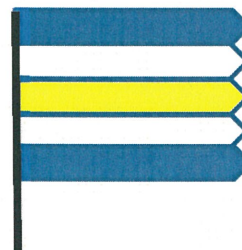

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Základné údaje

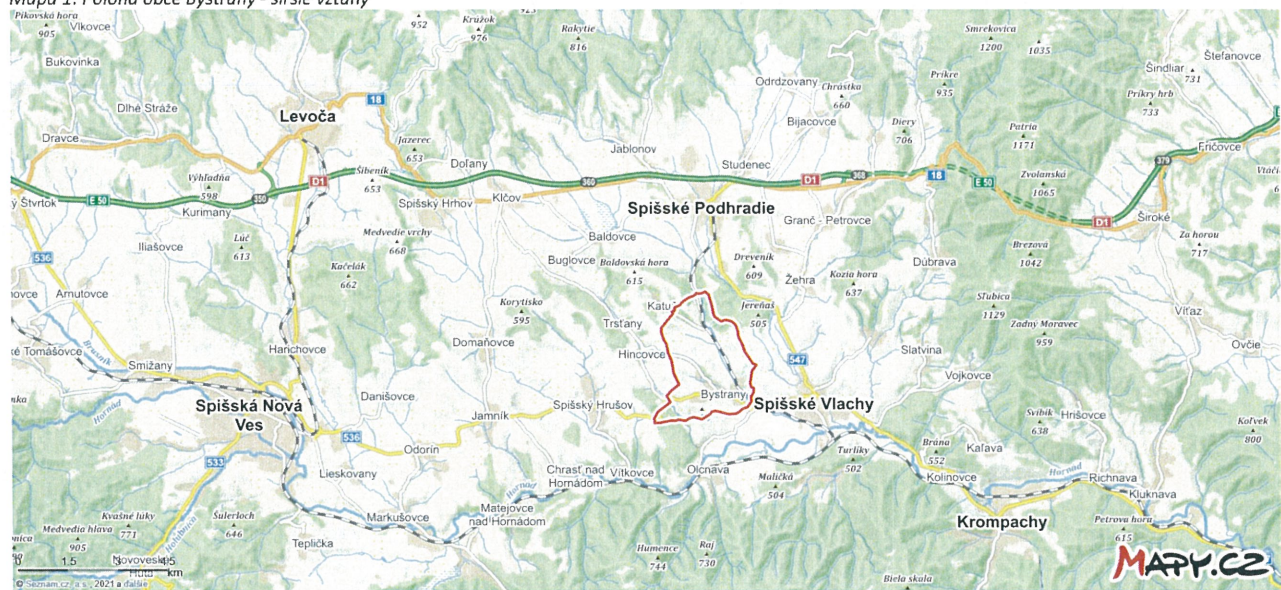
Samosprávny kraj:	Košický
Okres:	Spišská Nová Ves
Historický región:	Spiš
Poloha obecného úradu:	48.950396°, 20.756967°
Nadm. výška pri obec. úrade:	412 m.n.m.
Rozloha katastra:	782 ha k 31.12.2020
Počet obyvateľov:	3 729 k 31.12.2020
Hustota obyvateľstva:	477 obyv./km ²
PSČ:	053 62
Evidenčné číslo vozidiel:	SN

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Bystrany
	Obecný úrad č. 121
	053 62 Bystrany
Web:	www.obecbystrany.sk
Email:	bystrany121@gmail.com
Telefón:	053 / 4495 338
IČO:	00 328 995

Mapa 1: Poloha obce Bystrany - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Bystrany voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Bystrany

Zdroj: © Milan Paprčka, www.spis.eu.sk

OBSAH

ÚVOD	8
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BYSTRANY NA ROKY 2021-2030	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	12
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	13
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	14
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	14
Kvalita životného prostredia	15
Ochrana prírody a krajiny.....	15
Odpadové hospodárstvo.....	15
Ochrana pred povodňami	15
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	18
Národnostná a konfesijná štruktúra	20
Vzdelanostná štruktúra.....	20
Zamestnanosť	21
Nezamestnanosť	23
Domový a bytový fond	27
Dopravná infraštruktúra	28
Technická infraštruktúra	28
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	29
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	31
Administratívno-správne služby	33
Bezpečnosť v obci	33
Hospodárske pomery	33
Polohová atraktivita územia	33
Poľnohospodárstvo, lesné a pozemkové hospodárstvo, priemysel.....	34
Cestovný ruch	35
Finančné hospodárenie.....	36
Prehľad majetku a zdrojov	36
Príjmy a výdavky obce.....	37
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	38
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií.....	39
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	41
Členstvo obce v organizáciách	42
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	43
STEEP analýza.....	44
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	45
SWOT analýza.....	45

Kľúčové faktory a disparity územia	46
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	47
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	49
STRATÉGIA ROZVOJA	49
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	53
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITYNÝCH OBLASTÍ	54
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	60
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	69
AKČNÝ PLÁN OBCE	70
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	72
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	72
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	73
E-FINANČNÁ ČASŤ	74
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	75
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	76
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA	82
ZÁVER	83
PRÍLOHY	84
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	85
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	86
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	87
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	92

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030 (ďalej len „PHSR 2021-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> František Žiga – starosta obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2021-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Marec - apríl 2021
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2021)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod			X									
Analytická časť			X									
Strategická časť			X									
Programová časť			X									
Realizačná časť			X	X								
Finančná časť				X								
Záver				X								

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení,
- odhad budúceho možného vývoja.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Bystrany	priebežne	lokálna	Obecný úrad Bystrany
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Bystrany
PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022	2016-2022	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán veľkého územného celku Košického kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Bystrany Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Mestská a obecná štatistika Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.obecbystrany.sk www.statistics.sk www7.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Bystrany Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.obecbystrany.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Obec Bystrany Databáza regionálnej štatistiky Štatistický úrad SR Obchodný register Živnostenský register	www.obecbystrany.sk www7.statistics.sk www.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Bystrany	www.obecbystrany.sk
Zdravotníctvo	Obec Bystrany	www.obecbystrany.sk
Sociálna sféra	Obec Bystrany Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecbystrany.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Bystrany leží v Košickom kraji, v okrese Spišská Nová Ves. Jej katastrálne územie je ohraničené súradnicami 48.977351 a 20.753319 na severe, 48.941251 a 20.731264 na juhu a západe a 48.956922 a 20.773950 na východe. K 31.12.2020 zaberalo katastrálne územie obce plochu 782 ha. V severnej časti hraničí obec s mestom Spišské Podhradie, na východe so Spišskými Vlachmi, na juhu s Olcnovou a na západe s obcou Hincovce.

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá – väčšina územia je tvorená vnútrokarpatským paleogénom (ide o flyš, reprezentovaný najmä hutnianskym a zubereckým súvrstvom). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti a celku Hornádska kotlina. V rámci tohto celku zasahujú do katastra obce dva podcelky – Hornádske podolie a Medvedie chrby (s rovnomennými geomorfologickými jednotkami).

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Hornádu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým Klčovský potok a Peklisko. Tie sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v hydrogeologickom rájone PQ 115 (paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny). Celé územie obce patrí do mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku M2 (mierne teplý, mierne vlhký, so studenou zimou, dolinový/kotlinový). Územie obce je málo bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni cca 600 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 20 mm, v júli cca 80 mm.

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä kambizeme modálne a kultizemné nasýtené, kambizeme pseudoglejové nasýtené, hnedozeme kultizemné a pararendziny kambizemné. Z hľadiska fytogeografického členenia patrí kataster obce do ihličnatej fytogeograficko-vegetačnej zóny, okresu Hornádska kotlina. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie listnatých lesov.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Bystrany v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Priamo v katastri obce sa nenachádzajú žiadne veľkoplošné ani maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s 2. alebo vyšším stupňom ochrany. Niektoré maloplošné územia sa však nachádzajú v blízkosti obce Bystrany – ide napr. o národnú prírodnú rezerváciu Galmuská tisina v katastri mesta Spišské Vlachy (5. stupeň ochrany) alebo o prírodnú pamiatku Farská skala v katastri obce Chrasť nad Hornádom (4. stupeň územnej ochrany). Do katastra obce Bystrany nezasahuje žiadne Chránené vtáčie územie ani územie európskeho významu.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však veľmi nízka, pohybuje sa pod hranicou 10 %. Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň). Drobný stavebný odpad sa vykonáva formou množstvom zberu. Na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zabezpečila samospráva obce do každého rodinného domu domáci kompostér. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Bystrany nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. Ide najmä o povodie malých tokov za obecným úradom a pri osade, ktoré sa pri výdatnejších zrážkach a prívalových dažďoch vylievajú a spôsobujú problémové situácie. Je preto vhodné vykonať na nich potrebné úpravy.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Bystrany za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 517 (z 3 212 v roku 2011 na 3 729 v roku 2020).

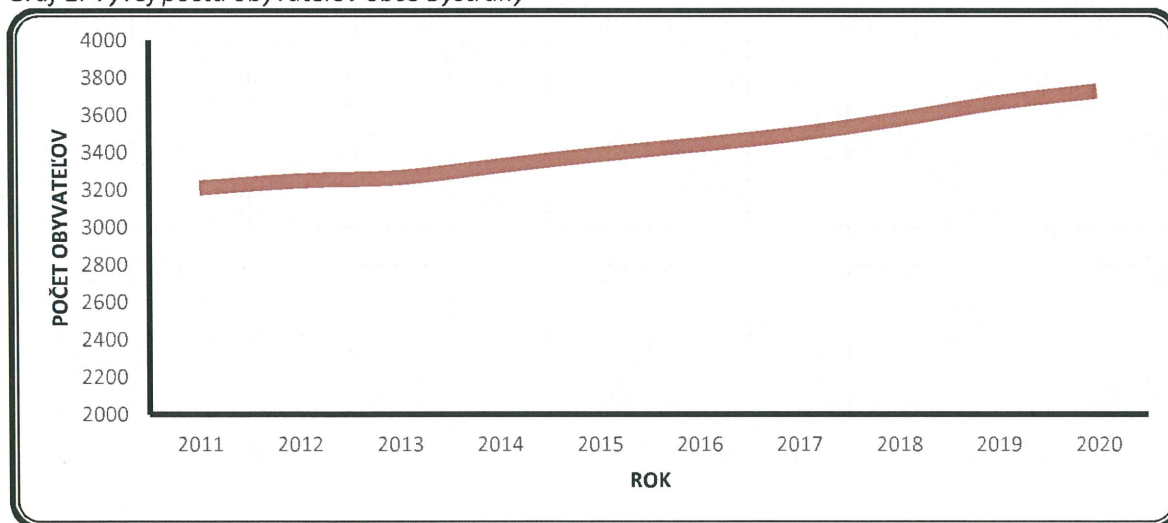
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvateľov (k 31.12.)	3212	3250	3267	3329	3390	3442	3500	3578	3666	3729
Živonarodení	80	59	54	56	60	60	56	57	65	67
Zomrelí	10	18	15	8	19	16	21	17	13	26
Bilancia prirodzeného pohybu	70	41	39	48	41	44	35	40	52	41
Priťahovaní	11	6	14	26	47	40	43	53	60	55
Vystáňovaní	22	9	36	12	27	32	20	15	24	33
Migračné saldo	-11	-3	-22	14	20	8	23	38	36	22
Bilancia celkového pohybu	59	38	17	62	61	52	58	78	88	63
Hr.m. živorodenosti (‰)	24,9	18,2	16,5	16,8	17,7	17,4	16,0	15,9	17,7	18,0
Hr.m. úmrtnosti (‰)	3,1	5,5	4,6	2,4	5,6	4,6	6,0	4,8	3,5	7,0
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	21,8	12,6	11,9	14,4	12,1	12,8	10,0	11,2	14,2	11,0
Hr.m. imigrácie (‰)	3,4	1,8	4,3	7,8	13,9	11,6	12,3	14,8	16,4	14,7
Hr.m. emigrácie (‰)	6,8	2,8	11,0	3,6	8,0	9,3	5,7	4,2	6,5	8,8
Hr.m. migračného salda (‰)	-3,4	-0,9	-6,7	4,2	5,9	2,3	6,6	10,6	9,8	5,9
Hr.m. celkového prírastku (‰)	18,4	11,7	5,2	18,6	18,0	15,1	16,6	21,8	24,0	16,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Bystrany za ostatných 10 rokov má rapidne stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2011 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2020 až o 16 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Bystrany

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

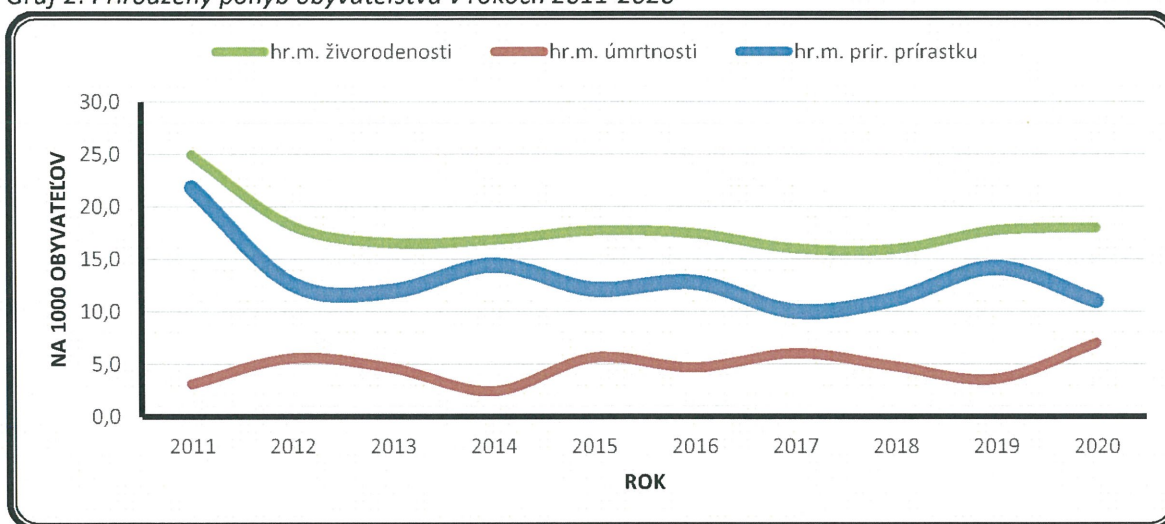
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 16 – 25 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 54 – 80. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Bystranoch 17,9 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje mimoriadne priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Spišská Nová Ves sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 13,0 ‰, v Košickom kraji 11,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež pomerne vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2014 (8 osôb), najviac v roku 2020 (26 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 2,4 po 7,0 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Bystranoch len 4,7 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Košický kraj (10,5 ‰) i okres Spišská Nová Ves (cca 9,5 ‰).

Takéto mimoriadne priaznivé hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Bystrian. Obec bola počas celého hodnoteného obdobia každoročne populačne zisková, negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 10,0 ‰ po 21,8 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov extrémne priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020

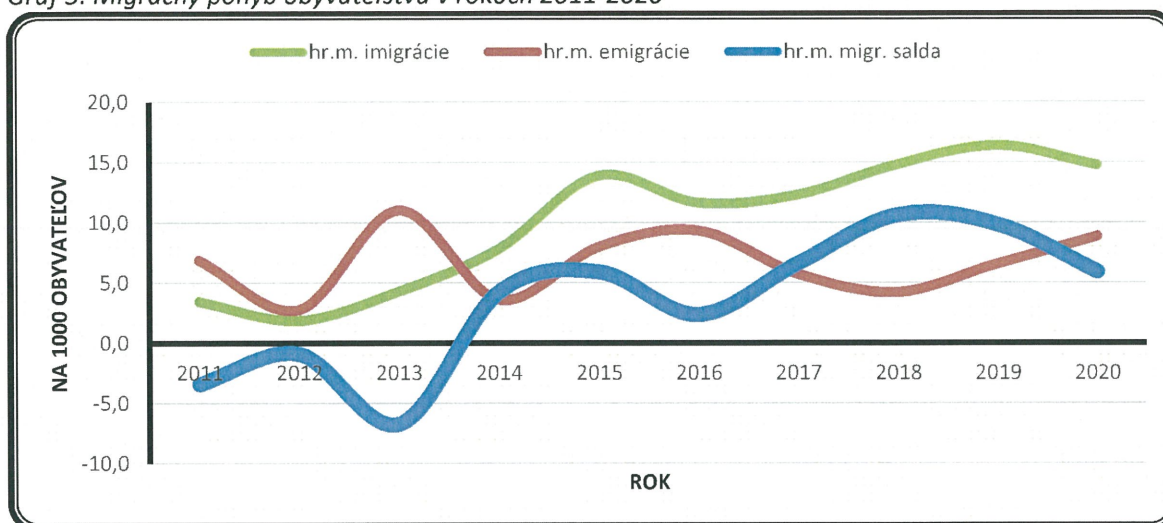
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podobne ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj z hľadiska migračného pohybu je v obci pozitívny (hoci už nie v takej výraznej miere). Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 10,1 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 35,5 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 6,7 ‰ (v priemere 23,0 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -22 osôb v roku 2013 po +38 osôb v roku 2018. Kladné migračné saldo obec zaznamenala až 7x, len 3x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je veľmi priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020

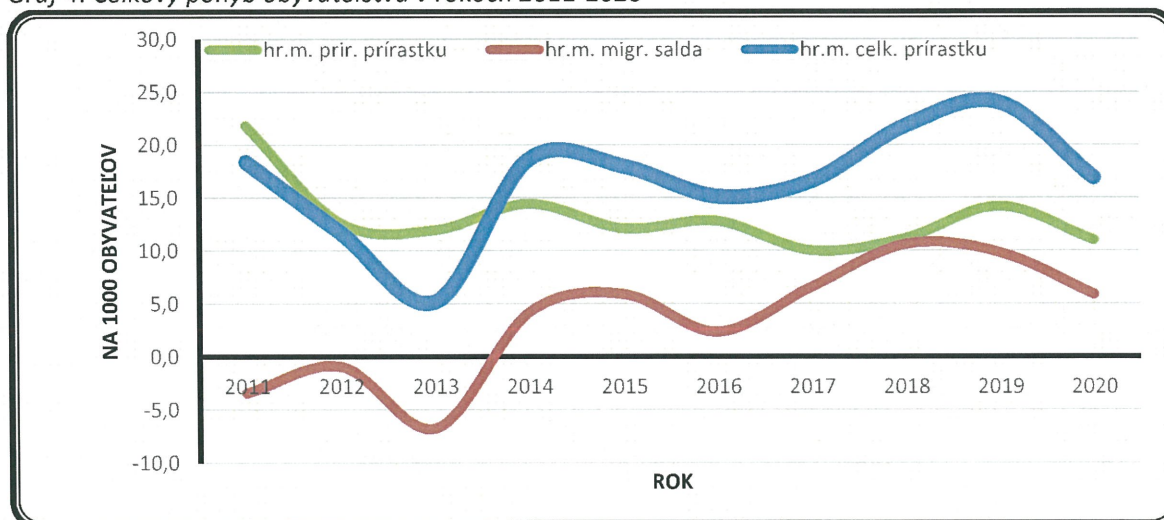

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas celého hodnoteného obdobia každoročne kladné hodnoty (viac ľudí sa každý rok narodilo ako ich zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov každoročne rástol. Podobne, aj hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vystaňovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazný celkový prírastok obyvateľov obce Bystrany. Zápornú bilanciu celkového pohybu nezaznamenala obec ani raz, každoročne bola bilancia kladná. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť výrazne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rýchlo rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

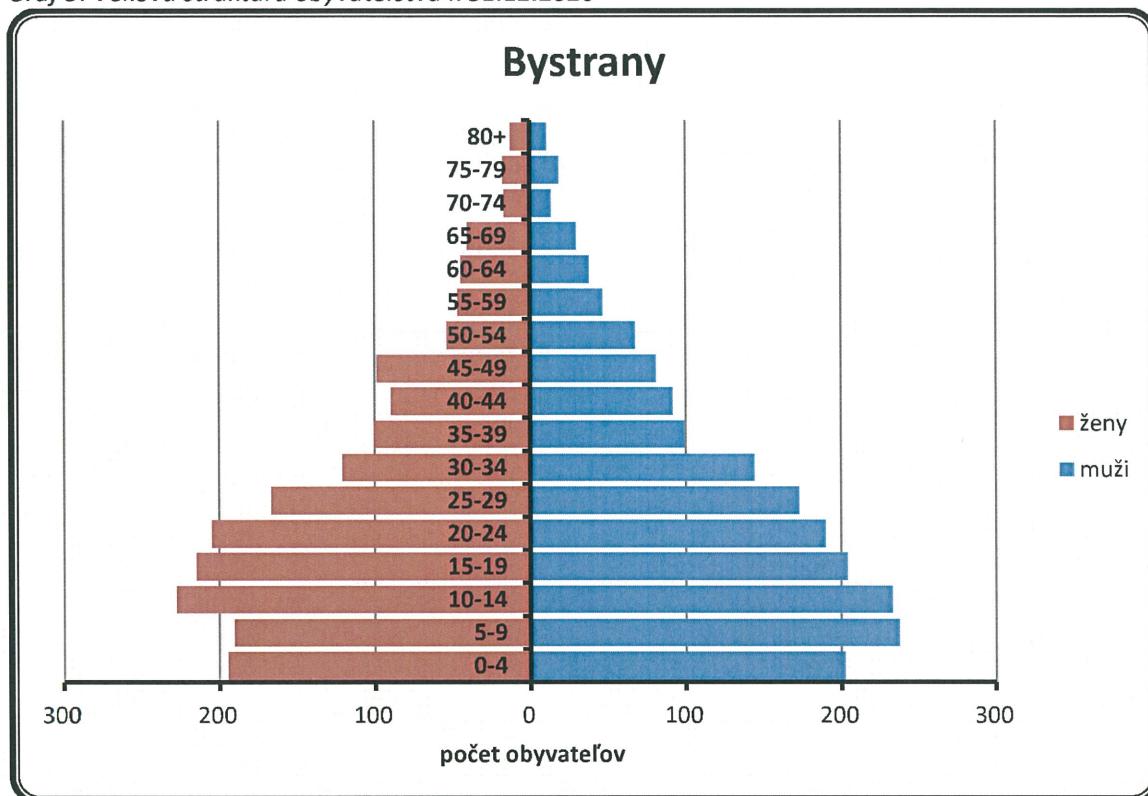
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Bystrany ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza progresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) výrazne prevyšuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 1 286 k 462

k 31.12.2020). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Bystrian majú vekové skupiny (podľa poradia) 10-14 ročných (461 obyvateľov), 5-9 ročných (428) a 15-19 ročných (419 obyvateľov). K 31.12.2020 tu spomedzi 3 729 obyvateľov žilo 1 286 detí do 14 rokov a len 163 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 3 729 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 1 882 mužov a 1 847 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) výrazne narastať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2020

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hoci v Bystranoch žije v porovnaní so Slovenskom extrémne mladé obyvateľstvo, aj ono postupne starne (aj keď v posledných 2 rokoch priemerný vek obyvateľov obce mierne klesal).

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bystrany	24,38	24,70	25,21	25,57	25,66	25,77	25,90	26,06	26,02	25,96
Slovenská republika	39,05	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 61,1 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2020	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Bystrany	3 729	1 286	2 280	163	34,5	61,1	4,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Bystrian bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 heterogénne, keďže tu podľa jeho výsledkov žili obyvatelia slovenskej národnosti so 48,7 % podielom (1 551 z 3 188 osôb) a obyvatelia rómskej národnosti so 47,9 % podielom (1 528 z 3 188 osôb). Jeden obyvateľ sa prihlásil k maďarskej národnosti. U 3,4 % obyvateľov (107 osôb) národnostná príslušnosť zistená nebola.

Tieto výsledky však môžu byť mierne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti. Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunit (2019) žilo v obci Bystrany v čase výskumu z celkového počtu 3 620 obyvateľov 80,0 % Rómov (2 900 osôb).

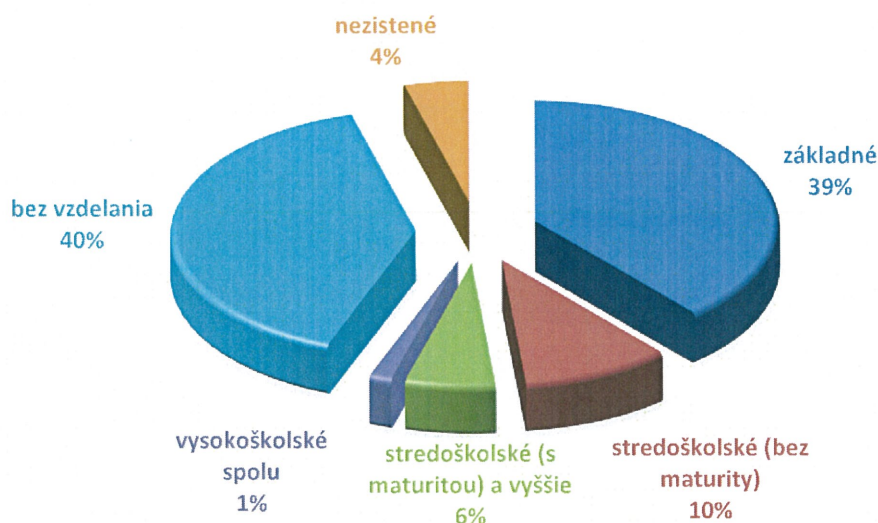
V konfesijnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2011 prevládalo rímskokatolícke vierovyznanie s 58,1 % obyvateľov (1 853 z 3 188 obyvateľov), pomerne vysoké zastúpenie mali aj Kresťanské zbory (15,5 %; 494 obyvateľov). Iné konfesie (Gréckokatolícka cirkev, Pravoslávna cirkev, Evanjelická cirkev augsburského vyznania, Reformovaná kresťanská cirkev, Evanjelická cirkev metodistická, Apoštolská cirkev, Cirkev bratská, Ústredný zväz židovských náboženských obcí, Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia) mali len nepatrný podiel, žiadna z nich nemala podiel vyšší ako 0,4 %. K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 2,1 % obyvateľov obce (68 osôb) a u 20,2 % obyvateľov (643 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2011).

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 (SODB 2011) malo v tom čase až 39 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie. Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 10 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 6 % obyvateľov Bystrian. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2011 len jedno percento obyvateľov obce. Samozrejme, od uvedeného Sčítania prešlo až 10 rokov, takže súčasná vzdelanostná štruktúra obyvateľstva bude oproti Sčítaniu s veľkou pravdepodobnosťou pozmenená.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Poz.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným základným vzdelaním a deti do 16 rokov

Zdroj: SODB 2011

Zamestnanosť

Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali.

Podľa SODB 2011 najväčšiu časť z 1 102 ekonomicky aktívnych obyvateľov Bystrian predstavovali v tom čase pracujúci v odvetví priemyselnej výroby, inej ťažby a dobývania (312 obyvateľov; 28 % z celkového počtu EAO). V poradí druhé a tretie najvýznamnejšie odvetvia v Bystranoch predstavovali odvetvia poľnohospodárskej výroby, lesníctva a ťažby dreva, rybolovu a veľkoobchodu a maloobchodu (95, resp. 94 EAO). Najmenej EAO pracovalo v oblasti administratívnych a podporných služieb a ostatných činností (zhodne po 14 EAO).

Rovnako ako v iných obciach, aj v Bystranoch zohráva dôležitú úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva dochádzka do zamestnania. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, len 23,05 % ekonomicky aktívnych obyvateľov (254 z 1 102) dochádzalo v čase SODB za prácou mimo obec svojho bydliska.

Najdôležitejším miestom dochádzky za prácou bolo pre obyvateľov Bystrian v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 mesto Spišská Nová Ves, do ktorého denne dochádzalo za prácou 54 obyvateľov. Ďalšími mestami, kam obyvateľia dochádzali denne, boli Krompachy (20 osôb) a Spišské Vlachy (14 osôb).

Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti ²	Počet EAO	podiel dochádzajúcich do zamestnania v danom odvetví (%)	
		z toho dochádza do zamestnania	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a ťažba dreva, rybolov	95	18	18,95
Priemyselná výroba, iná ťažba a dobývanie	312	72	23,08
Dodávka energií, odpadové hospodárstvo	16	3	18,75
Stavebníctvo	68	15	22,06
Veľkoobchod, maloobchod	94	15	15,96
Doprava a skladovanie	45	8	17,78
Ubytovacie a stravovacie služby	26	5	19,23
Činnosti v oblasti nehnuteľností, financií, poisťovania, informácií a komunikácie	32	5	15,63
Odborné, vedecké a technické činnosti	22	3	13,64
Administratívne a podporné služby	14	3	21,43
Verejná správa a obrana	56	19	33,93
Vzdelávanie	48	21	43,75
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	34	21	61,76
Ostatné činnosti spolu	14	10	71,43
Nezistené	226	36	15,93
Spolu	1 102	254	23,05

Zdroj: SODB 2011

V ostatných cca 20 rokoch, najmä v súvislosti s nástupom informačného veku a masívnym rozvojom informačno-komunikačných technológií, sa na trhu práce (predovšetkým na primárnom³) čoraz väčší dôraz kladie na digitálne zručnosti zamestnancov. Schopnosť osôb uplatniť sa na trhu práce je vo výraznej miere determinovaná úrovňou ich počítačových znalostí. Z tohto aspektu bola digitálna gramotnosť obyvateľov Bystrian v tom čase v porovnaní s inými obcami na veľmi podpriemernej úrovni. Najmenší podiel obyvateľov ovládalo prácu s tabuľkami (273 – 9 % trvalo bývajúcich obyvateľov). Prácu s textom ovládalo 11 % (361 osôb), prácu s elektronickou poštou 13 % (400 osôb) a prácu s internetom 20 % (649 osôb) trvalo bývajúcich obyvateľov obce. Ozajstný počet obyvateľov ovládajúcich/neovládajúcich prácu s počítačom sa však mohol ešte líšiť, nakoľko cca 6 % obyvateľov neuviedlo svoje digitálne schopnosti. Samozrejme, do úvahy treba brať aj skutočnosť, že tieto údaje boli získané v roku 2011 a je pravdepodobné, že digitálna gramotnosť obyvateľstva obce odvtedy vzrástla.

² kvôli zjednodušeniu a prehľadnosti sú niektoré odvetvia v danej tabuľke oproti klasifikácii SK NACE Rev.2 spojené

³ na základe teórie duálneho trhu práce rozlišujeme primárny a sekundárny trh práce. Na primárnom trhu práce sú lepšie a výhodnejšie pracovné príležitosti s vyššou prestížou, poväčšine lepšie pracovné podmienky, možnosti profesionálneho rastu a vyššie mzdy. Na sekundárnom trhu práce sú pracovné miesta s nižšou prestížou, nižšou mzdovou úrovňou a nižšie sú aj kvalifikačné nároky na pracovníkov. Poväčšine sa tu jedná o „manuálnu“ prácu

Tabuľka 7: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí

Trvalo bývajúc obyvateľstvo spolu	práca s textom			práca s tabuľkami		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
	361	2 653	174	273	2 710	205
3 188	práca s elektronickou poštou (e-mail)			práca s internetom		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
	400	2 598	190	649	2 368	171

Zdroj: SODB 2011

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Bystrany za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 218 až 374. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 19,8 % (2013) po 33,9 % (2011), pričom k 31.12.2020 bola na úrovni 30,5 %. Pre porovnanie, k 31.12.2020 bola miera nezamestnanosti v okrese Spišská Nová Ves 11,6 %, v Košickom kraji bola na úrovni 11,7 % a v Slovenskej republike 8,3 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Spišská Nová Ves susedí, bola nasledovná: Poprad 8,1 %, Levoča 11,6 %, Prešov 9,4 %, Rožňava 17,8 % a Gelnica 13,9 %.

Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

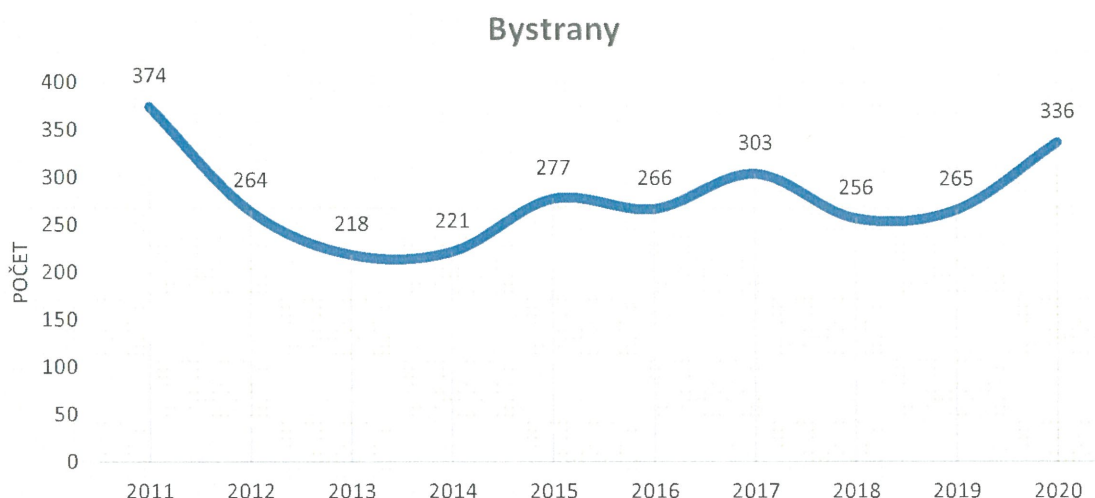
k 31.12.	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet UoZ	374	264	218	221	277	266	303	256	265	336
Miera nezamestnanosti* (%)	33,9	24,0	19,8	20,1	25,1	24,1	27,5	23,2	24,0	30,5

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci, ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2011-2020 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

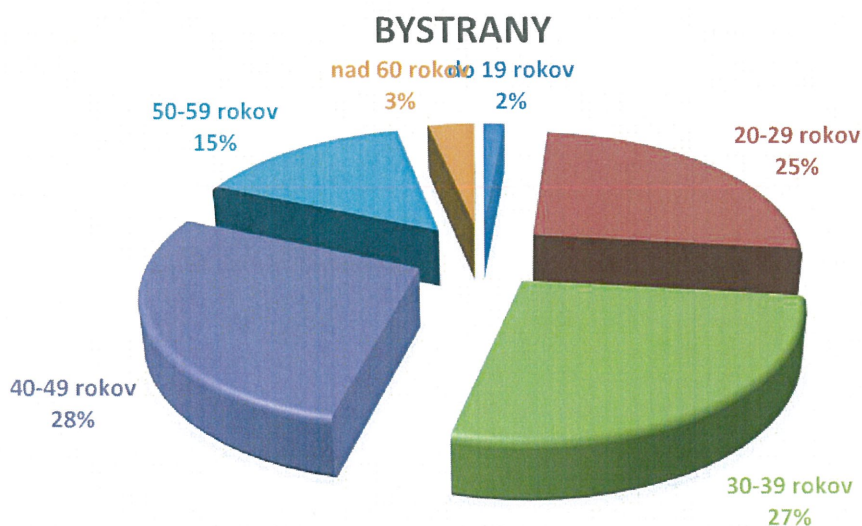
Na konci roku 2020 bolo v obci Bystrany prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 336 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 166 mužov (49,4 %) a 170 žien (50,6 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
5	1,5	85	25,3	91	27,1	93	27,7	51	15,2	11	3,3	336	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020

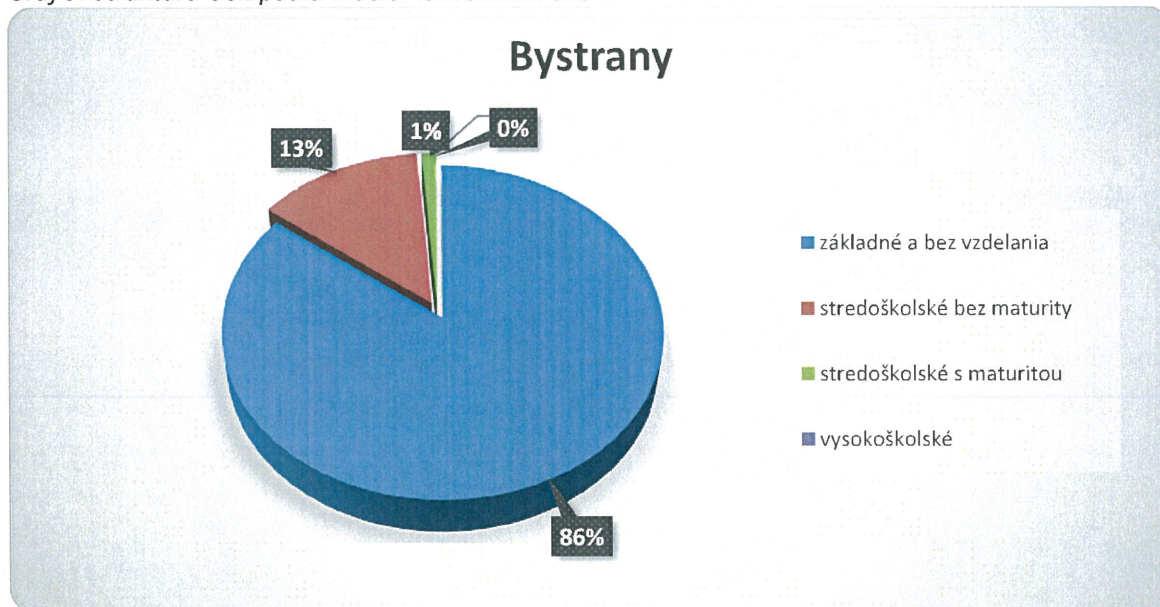

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Bystranoch veľmi negatívnou skutočnosť, že z 336 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2020 bolo až 86 % UoZ (287 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2020

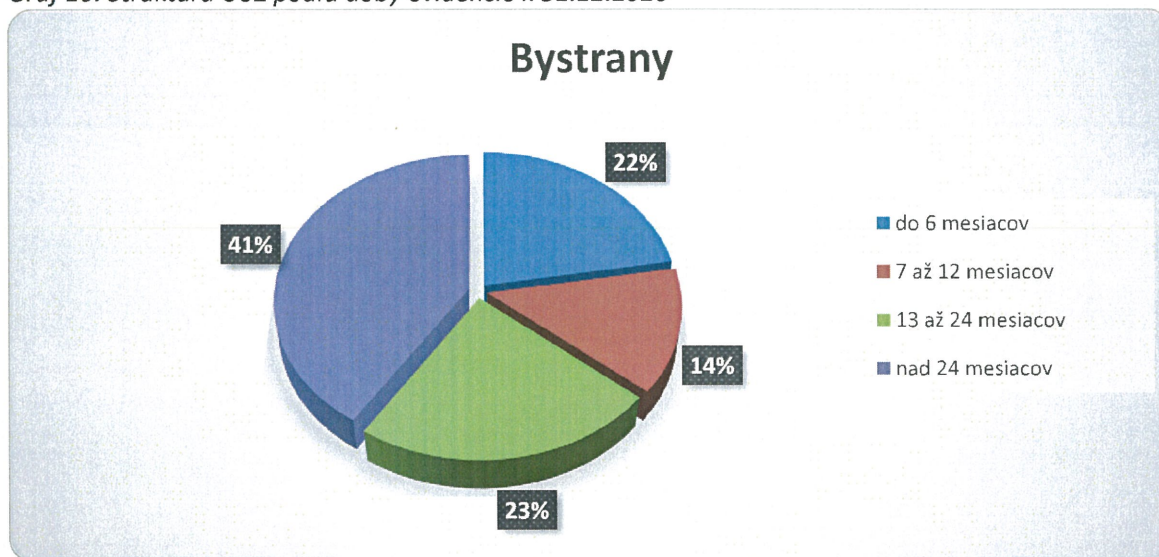
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2020 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 25 % a podiel dlhodobo nezamestnaných okolo úrovne 35 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Bystranoch bol k 31.12.2020 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 64 %, pričom až 41 % (137 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2020

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Bystranoch osoby bez pracovného zaradenia (168 z 336 UoZ; 50,0 %). To sú najmä tie osoby, ktoré predtým nikde nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (132 UoZ z 336; 39,3 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2020

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	1	0,3
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	2	0,6
5 - Pracovníci v službách a obchode	5	1,5
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	9	2,7
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	5	1,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	14	4,2
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	132	39,3
N/A - neurčené	168	50,0
Spolu	336	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Bystranoch nie je dobrá. Podľa SODB 2011 je veľká väčšina bytov obývaná vlastníkom daného bytu (228 z 265; 86 %), avšak len 62 % všetkých bytov malo v čase Sčítania v roku 2011 tečúcu vodu (163 z 265). V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytnými miestnosťami). Väčšina bytov v obci bola postavená počas socializmu.

Tabuľka 11: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody

	byty obývané vlastníkom	družstevné byty	byty v nájme	iná forma vlastníctva bytu	nezistené	Spolu
v obytnej jednotke je tečúca voda	154	0	6	0	3	163
v obytnej jednotke nie je tečúca voda	62	0	1	17	1	81
nezistené	12	0	0	1	8	21
Byty spolu	228	0	7	18	12	265

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 12: Byty podľa obytných miestností

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu bytov
3	17	79	60	105	1	265

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 13: Byty podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1990	1991-2000	2001-2011	nezistené	spolu
počet bytov	4	26	182	20	9	48	289

Zdroj: SODB 2011

Samozrejme, všetky vyššie uvedené údaje boli získané v roku 2011 a odvtedy sa situácia v oblasti bývania v obci zlepšila. Problémovou z hľadiska bývania bola v obci (a ešte stále je, hoci už v menšej miere ako v minulosti) najmä osada, lokalizovaná pri vstupe do obce od Spišskej Novej Vsi, na pravej strane. Táto osada je charakteristická vysokou koncentráciou rómskeho obyvateľstva a v minulosti bola známa najmä svojimi chatrčami. V ostatných rokoch však došlo zo stavebno-technického hľadiska k výraznému zlepšeniu a takmer všetky domy v tejto osade sú už murované. Množstvo rodinných domov v tejto lokalite je však vybudovaných ako čierne stavby (avšak zďaleka nie všetky, niektoré sú vybudované legálne), pričom nie sú vysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod takýmito rodinnými domami. Aj v tomto smere však už nastáva posun k lepšiemu, nakoľko postupne dochádza k vysporiadaniu vlastníckych vzťahov (na individuálnej báze, ale aj za spolupôsobenia samosprávnych orgánov obce), čo do budúcnosti umožní obyvateľom osady legalizáciu už vybudovaných domov. Táto legalizácia so sebou prinesie miestnym obyvateľom z hľadiska rozvoja bývania a zvyšovania kvality života viaceré benefity (napr. možnosť legálne budovať a napájať sa na inžinierske siete a pod.).

Okrem rodinných domov sa v osade nachádzajú aj tri bytové domy, ktorých vlastníkom je obec Bystrany. V troch bytových domoch sa nachádza spolu 32 nájomných bytov (12 + 12 + 8), ktoré sú plne obsadené.

Územný plán obce počíta do budúca s rozvojom bývania najmä v lokalite osady – a to v južnom smere. Časť parciel v tejto lokalite, na ktorých sa plánuje nová výstavba rodinných domov, je už z hľadiska vlastníckych vzťahov vysporiadaná (vlastníkom je obec Bystrany). Okrem rodinných domov sa však v tejto lokalite počíta aj s rozvojom bývania v bytových domoch – aktuálne (jar 2021) sa v osade budujú ďalšie 3 bytové domy, v ktorých vznikne spolu 36 bytových jednotiek (3 x 12). Investorom je obec Bystrany. Táto investícia samosprávnych orgánov výrazným spôsobom napomôže riešeniu bytovej otázky – vybudovaním nájomných bytov a ich poskytnutím do užívania miestnemu obyvateľstvu pomôže obec znížiť vysokú koncentráciu obyvateľov v jednotlivých (už existujúcich) bytoch v osade. Keďže dopyt po nájomnom bývaní a po riešení bytovej otázky v osade je stále vysoký, samosprávne orgány plánujú (okrem už prebiehajúcej výstavby troch bytových domov) realizovať ďalšiu investíciu a vybudovať ešte tri ďalšie bytové domy, v ktorých vznikne ďalších 36 nájomných bytových jednotiek.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Bystrian pomerne výhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza (výjazd na diaľnicu) len cca 10 km od obce, pri Spišskom Podhradí. Horšie je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska – hoci tá ide v pomernej blízkosti obce Bystrany, najbližšie železničné stanice, na ktorých zastavujú rýchlostné vlaky, sa nachádzajú až v 17 km Spišskej Novej Vsi alebo 23 km vzdialených Margecanoch (na týchto stanicach však nezastavujú úplne všetky vlaky). Najdôležitejším dopravným uzlom v okolí Bystrian, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko, je viac ako 40 km vzdialené mesto Poprad.

Samotná obec Bystrany leží na ceste II. triedy č. 536, ktorá prepája mesto Spišské Vlaky so Spišskou Novou Vsou. V strede obce sa na túto cestu II. triedy č. 536 pripája cesta III. triedy č. 3242, ktorá vedie intravilánom Bystrian okolo obecného úradu až do Hincoviec. Táto cesta III. triedy je však vo vyhovujúcom stave iba na jej úseku vedúcom cez intravilán Bystrian, mimo tohto úseku je už cesta v nevyhovujúcom stave.

Väčšina miestnych komunikácií v Bystranoch má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na dobrej úrovni, takmer všade je vybudovaný asfaltový povrch. Výstavba novej miestnej komunikácie je potrebná v osade – ide o pripojenie lokality s plánovanými novými rodinnými a bytovými domami na sieť miestnych komunikácií.

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – pri obecnom úrade (táto slúži aj v prípade smútočných obradov na pohrebisku), taktiež pri základnej škole, materskej škole a pri kultúrnom dome.

Chodníky sú v obci vybudované len popri hlavnej komunikácii (cesta II/536), na jej južnej strane (avšak nie v celom úseku, ktorý ide cez intravilán) a v krátkom úseku pri kostole. Kvôli špecifickým územno-technickým pomeroch (cesty, na ktoré nadväzujú súkromné pozemky) je budovanie ďalších chodníkov popri miestnych komunikáciách veľmi ťažko realizovateľné. Dobudovanie si však žiada chodník popri hlavnej ceste II/536 smerom na Spišské Vlaky tak, aby bol vybudovaný pozdĺž celej cesty prechádzajúcej cez obec.

Technická infraštruktúra

Obec má len veľmi slabo vybudovanú technickú infraštruktúru. Vybudovaný nie je verejný vodovod, kanalizácia ani ČOV. Pitnú vodu obyvatelia čerpajú z vlastných studní, odvádzanie splaškových vôd sa realizuje len do žump, ktoré sú následne ich majitelia povinní vyprázdňovať v súlade so zákonom o vodách. Samosprávne orgány obce Bystrany sa už dlhodobo uchádzajú o externé zdroje, ktorými by sa mohla realizovať výstavba vodovodu a kanalizácie, vrátane ČOV. Nakoľko z finančného hľadiska ide o extrémne náročné projekty, ich realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov. V súčasnosti (jar 2021) však už nastal čiastočný posun aj v tomto

smere, nakoľko v blízkosti mesta Spišské Vlachy boli realizované vrty, ktorými by sa mali získať zdroje pitnej vody pre zásobovanie obce Bystrany.

Obec je plynofikovaná, obyvatelia však využívajú na vykurovanie najmä tuhé palivo. Všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Bystranoch funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, vybavený je bezdrôtovou technológiou. V Bystranoch je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 14: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	nie
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Bystrany musia za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Bystrany (ambulancia praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia) sa nachádzajú v Spišských Vlachoch. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Kropáčoch, najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci sídli v Spišských Vlachoch. V Bystranoch je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O) a funguje tu aj občianske združenie dobrovoľných hasičov. Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne rozličného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat (o zriadenie ktorého sa aktuálne samospráva obce snaží). Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Kropáčoch. Priamo v obci je obyvateľom dostupná služba autoopravovne. Navyše, samotná obec je vlastníkom dvoch autobusov, prostredníctvom ktorých poskytuje službu prepravy osôb.

Tabuľka 15: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2020)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	áno
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) sú priamo v obci registrované dve poskytované sociálne služby: nízkoprahové denné centrum a komunitné centrum. Poskytovateľom oboch sociálnych služieb je obec Bystrany, tieto služby sú poskytované na adrese Bystrany 52. Nízkoprahové denné centrum poskytuje svoje služby ambulantnou formou rodinám s deťmi, komunitné centrum ambulantnou aj terénnou formou rodinám s maloletými deťmi a osobám v krízovej alebo v inej obťažnej životnej situácii.

V **nízkoprahovom dennom centre** sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), h) a i) zákona o sociálnych službách počas dňa

- a) poskytuje
 - sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- b) utvárajú podmienky na
 - prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
 - vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

V **komunitnom centre** sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby

- a) poskytuje
 - základné sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
- b) vykonáva preventívna aktivita,
- c) zabezpečuje záujmová činnosť.

Okrem vyššie spomenutých dvoch sociálnych služieb je v obci osobám, odkázaným na poskytovanie opatrovateľskej služby, poskytovaná prostredníctvom neverejného poskytovateľa, ktorým je Slovenská katolícka charita, aj táto služba. Obec Bystrany prispieva na poskytovanie tejto sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sumou cca 50 000 € ročne.

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí a pod.).

Obec Bystrany je zapojená aj do projektu **terénnej sociálnej práce**. Jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia.

Samotná obec Bystrany zabezpečuje svojim obyvateľom v súlade so zákonom o sociálnych službách aj nasledovné služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe uvedeného zákona;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Bystrany pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **miestne občianske poriadkové služby** (bývalé rómske občianske hliadky): služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať pracovné návyky a poskytovať zamestnanie miestnym uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce znevýhodnení (napr. absolventi, dlhodobo nezamestnaní UoZ, osoby v pred dôchodkovom veku a pod.);
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Bystrany 98 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Bystrany. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2020/2021 ju navštevuje 75 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň. Z dôvodu bezpečnosti je vhodné vybudovať okolo materskej školy oplotenie.

V Bystranoch sa nachádza aj plne organizovaná Základná škola. Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Bystrany. Popri ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Základnú školu navštevuje v šk. roku 2020/2021 až 671 žiakov. Kapacita školy je nedostačujúca – čoho dôsledkom je, že škola musí fungovať v dvojzmennej prevádzke. Z tohto dôvodu je potrebné kapacitu ZŠ rozšíriť. Navyše, škola nemá ani vlastnú telocvičňu (len multifunkčné ihrisko, ktoré je však nekryté). V záujme kvalitnejšieho vzdelávania a zdravej výchovy detí je preto potrebné vybudovať aj telocvičňu. Infraštruktúrne poddimenzovaná je táto škola aj v otázke stravovania – nakoľko sa tu nenachádza žiadna kuchyňa ani jedáleň, žiaci v rámci stravovania dostávajú stravovacie balíčky. Z dôvodu zdravej výchovy žiakov je preto potrebné vybudovať a zriadiť popri základnej škole aj školskú kuchyňu a jedáleň.

V rámci stredného školstva sa priamo v obci nachádza Stredná odborná škola služieb, ktorá predstavuje elokované pracovisko Spojenej školy Bijacovce. V šk. roku 2020/2021 túto školu v Bystranoch navštevuje 58 študentov. V blízkej budúcnosti je v obci plánované aj zriadenie elokovaného pracoviska Strednej odbornej školy stavebnej zo Spišskej Novej Vsi, čo pre miestnych

študentov zabezpečí formou duálneho vzdelávania možnosti štúdia vo viacerých študijných programoch priamo v obci. Ďalšie stredné školy sú k dispozícii v okolitých mestách.

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý sa nachádza pri futbalovom ihrisku. Jeho priestory samosprávne orgány obce aktuálne nevyužívajú, nakoľko sú tieto priestory prenajaté a využívané sú pre potreby a aktivity Apoštolskej cirkvi. Stavebnou súčasťou budovy kultúrneho domu (avšak s vlastným vchodom) sú aj šatne pre miestne futbalové družstvá. Pre potreby konania spoločenských podujatí má obec Bystrany k dispozícii aj spoločenskú miestnosť, ktorej priestory sú zrekonštruované a ktorá slúži na organizáciu rôznych podujatí (napr. kary, hostiny a pod.). Obecná knižnica v obci zriadená nie je.

Okrem kultúrneho domu a spoločenskej miestnosti je v osade vybudovaný aj malý amfiteáter s neoficiálnym názvom „Sheffieldské námestie“ (priestor pomenovaný po meste Sheffield vo Veľkej Británii, v ktorom žije a pracuje množstvo Rómov z Bystrany, ktorí sa do rodnej obce vracajú a zo zarobených peňazí si vlastnými silami budujú murované domy).

Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci nepôsobí žiadna folklórna skupina ani ochotnícke divadelné teleso, v rámci ktorého by mohli miestni obyvatelia pôsobiť.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severovýchodnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál s tribúnou a sociálnymi zariadeniami. V areáli pôsobia až dva samostatné futbalové kluby:

- TJ SŠM Bystrany, v rámci ktorého pôsobí futbalové mužstvo dospelých, aktuálne hrajúce 6. ligu a mládežnícke družstvo U 15, aktuálne hrajúce súťaž U15 – A. Obe súťaže patria do pôsobnosti Spišského oblastného futbalového zväzu;
- TJ Spartak Bystrany, v rámci ktorého taktiež pôsobia dve futbalové družstvá – mužstvo dospelých, hrajúce 6. ligu (rovnakú ako TJ SŠM Bystrany) a mládežnícke družstvo U 19, hrajúce súťaž U 19 – A, ktorá je taktiež v pôsobnosti Spišského oblastného futbalového zväzu.

Pri futbalovom areáli je pre potreby širokej verejnosti vybudované multifunkčné ihrisko. Ďalšie multifunkčné ihrisko sa nachádza priamo v osade a tretie multifunkčné ihrisko je vybudované v areáli základnej školy (toto ihrisko však nie je prístupné pre verejnosť, slúži len pre potreby školy).

Tabuľka 16: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detcké ihrisko	áno
Folklórny súbor	nie	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrno-spoločenský život v obci nie je veľmi bohatý. Počas roka sa tu koná niekoľko rôznych podujatí, organizovaných pre niektoré špecifické skupiny obyvateľstva, ako aj pre širokú verejnosť. Ďalšie podujatia (pre deti a žiakov) sú realizované v rámci škôl (napr. Mikuláš, rôzne súťaže a pod.).

Tabuľka 17: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Apríl	- Deň Rómov
Jún	- Deň detí
júl - august	- Derby (futbalový zápas medzi miestnymi futbalovými družstvami)
Október	- Posedenie s dôchodcami

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Bystranoch má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza klasicistický rímskokatolícky farský kostol sv. Petra a Pavla, postavený na staršom základe v rokoch 1779 – 1784, s neskoršími menšími úpravami. Pri kostole sa nachádza aj pohrebisko a pre potreby vykonávania smútočných obradov je tu vybudovaný aj Dom smútku.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 18: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Spišské Vlachy
Pracovisko daňového úradu	Spišská Nová Ves
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Spišské Vlachy
Okresný súd	Spišská Nová Ves
Okresný úrad	Spišská Nová Ves
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Krompachy

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 7 kamier. Tie monitorujú najmä budovy v majetku obce (a im príslušné priestory). Z hľadiska prevencie kriminality a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odrakadením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁴ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Bystrany, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiažnutie investícií do priemyselnej výroby veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

⁴ Presnejšie, v súvislosti s úrovnňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Horného Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

Rovnako ako má obec z makropolového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne stredného Spiša, aj z mezopolového hľadiska je jej lokalizácia pomerne nevýhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto málo priaznivá. Najvýraznejšími ekonomickými centrami v regióne sú mestá Poprad a Spišská Nová Ves. Najmä mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu, no jeho vzdialenosť od obce je cca 40-50 km (v závislosti od zvolenej trasy; v každom prípade však cca 40 minút jazdy autom). Viacero výrobných podnikov a rôznych služieb sa nachádza aj v Spišskej Novej Vsi, pričom Bystrany ležia na ceste II. triedy č. 536, mimo hlavných komunikačných trás a od okresného mesta sú vzdialené 18 km (cca 17 min. jazdy autom). Najdôležitejšie cestné komunikačné línie nadregionálneho významu sú najbližšie k Bystranom vedené okolím Levoče a Spišského Podhradia. V bezprostrednej blízkosti obce síce prechádza hlavný železničný ťah Slovenska, diaľkové linky však majú zastávku najbližšie v Spišskej Novej Vsi, najmä však v Poprade. Regionálne vlaky majú najbližšie k Bystranom zastávku v Spišských Vlachoch a Olcnave. Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo Kolinovce majú veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Krompachy a Spišská Nová Ves; vzdialenejšie sú už Poprad a Levoča), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Poľnohospodárstvo, lesné a pozemkové hospodárstvo, priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevláda orná pôda (344,3 ha) nad trvalými trávnyimi porastmi (264,7 ha). V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba⁵. V katastri obce hospodári jeden subjekt poľnohospodárskej veľkovýroby – spoločnosť AGRO – SPIŠ s.r.o. Tento podnikateľský subjekt v Bystranoch vykonáva rastlinnú výrobu na pozemkoch, ktoré si prenajíma od súkromných vlastníkov. V Bystranoch nie sú aktuálne registrovaní žiadni samostatne hospodáriaci roľníci.

Lesné a pozemkové hospodárstvo v katastri obce Bystrany realizujú až 3 pozemkové spoločenstvá: Lesná spoločnosť Katúň a Mulík Bystrany, Lesná spoločnosť Želiari Bystrany a Lesné a pozemkové spoločenstvo Urbariát Bystrany. Poľovnícke práva, vrátane starostlivosti o zver, vykonáva v katastri obce Bystrany poľovnícka organizácia Bugľovce – Lipa. Kataster obce patrí do poľovného revíru Lipa a poľovnej oblasti Levočské pohorie.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Bystranoch žiadne priemyselné prevádzky, ani menšie komerčné remeselné dielne, nenachádzajú.

⁵ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery

Tabuľka 19: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
344,3	0,0	0,0	11,0	0,0	264,7	619,9
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia	ostatné plochy		Spolu	
88,4	7,2	60,3	6,1		162,0	
Celková výmera územia						781,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Bystrany leží síce pomerne blízko významného turistického regiónu v rámci Slovenska – Slovenského raja a neďaleko sa nachádza aj ďalší národný park – najatraktívnejší turistický región v rámci Slovenska – Tatry, no poloha obce nie je výhodná (nakoľko turista, ktorý chce tieto národné parky navštíviť, si za miesto ubytovania zvolí radšej inú obec, ktorá má lepšiu východiskovú polohu). Málo priaznivú polohu z hľadiska ubytovania má obec aj vzhľadom k pomerne významnému lyžiarskemu stredisku Krompachy-Plešy.

Okrem národných parkov sa v relatívnej blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé kultúrnohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda na dobrej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v blízkom okolí nachádza súbor kultúrnych pamiatok UNESCO pod názvom „Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia“, do ktorého patrí centrum mesta Levoča s Chrámom svätého Jakuba, dielom Majstra Pavla z Levoče, Radnicou, Thurzovým domom a ďalšími historickými stavbami na levočskom námestí, ďalej Spišský hrad, Spišská Kapitula, Spišské Podhradie a kostol sv. Ducha v Žehre. V Kežmarku sa nachádza ďalšia lokalita UNESCO – evanjelický drevený artikulárny kostol Najsvätejšej Trojice, patriaci do súboru Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (napr. Mariánska púť v Levoči, Hradobranie na Spišskom hrade, rôzne jarmoky a slávnosti v okolitých mestách a obciach a pod.). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na pomerne dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Bystrany sú zatiaľ na veľmi slabej úrovni. V obci nie je žiadna ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. Veľmi obmedzená je aj ponuka možností trávenia voľného času. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Bystrany nebude v blízkej budúcnosti odvetvím, ktoré by pre jej obyvateľov zabezpečovalo príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Bystrany k 31.12.2020 bola 3 098 375,43 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 71 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (2 719 119,31 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (373 502,84 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2020 predstavoval 1 267 794,98 €.

Na konci roku 2020 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške až 170 728,10 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 308 847,02 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2020 vo výške 129 212,60 €, dlhodobé záväzky vo výške 21 793,35 € (spolu 151 005,95 €).

Tabuľka 20: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2020 (eur; netto)

AKTÍVA	4 366 624,82	PASÍVA	4 366 624,82
Neobežný majetok spolu	3 098 375,43	Vlastné imanie	3 378 477,05
Dlhodobý nehmot. majetok	5 753,28	Výsledok hospodárenia	3 378 477,05
Dlhodobý hmotný majetok	2 719 119,31	-minulé roky	3 150 585,20
Dlhodobý finančný majetok	373 502,84	-účtovné obdobie	227 891,85
Obežný majetok spolu	1 267 794,98	Závazky súčet	308 847,02
Zásoby	8 103,25	Rezervy	0,00
Zúčtovanie medzi subj. VS	373 766,16	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	94 367,07
Pohľadávky	170 728,10	Závazky	151 005,95
Finančné účty	715 197,47	Bankové úvery a ostatné	63 474,00
Časové rozlíšenie	454,41	Časové rozlíšenie	679 300,75

Zdroj: Súvaha k 31.12.2020

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2020 boli vo výške 1 654 649,00 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 1 156 224,29 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2020 vo výške 32 226,65 € (spolu 1 188 450,94 €). Nemalé zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (26 974,03 €).

Celkové výdavky obce v roku 2020 boli vo výške 1 426 757,15 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 853 899,58 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 329 054,86 € (nákupy 154 578,11 €, služby 174 476,75 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2020 dosiahla obec Bystrany kladný hospodársky výsledok vo výške 227 891,85 € po zdanení.

Tabuľka 21: Náklady a výnosy v roku 2019

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	154 578,11
Služby	174 476,75
Osobné náklady	853 899,58
Dane a poplatky	50,00
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	18 651,68
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	138 183,14
Finančné náklady	13 720,24
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	73 197,65
Spolu	1 426 757,15
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	3 467,69
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	1 188 450,94
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	26 974,03
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	5 733,06
Finančné výnosy	1,77
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	430 021,51
Spolu	1 654 649,00
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	227 891,85

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Bystrany k 31.12.2020

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Bystrany spracovaný na roky 2014-2020. V ňom mala zadefinovaných 6 priorít:

- Priorita 1: Rozvoj technickej infraštruktúry
- Priorita 2: Rozvoj ľudských zdrojov
- Priorita 3: Rozvoj ekonomicko-sociálnej oblasti
- Priorita 4: Ochrana a tvorba životného prostredia
- Priorita 5: Rozvoj turizmu a cestovného ruchu
- Priorita 6: Zvýšenie propagácie a informovanosti

V rámci týchto 6 priorít mala obec zadefinovaných celkom 15 rôznorodých opatrení a v rámci nich spolu až 65 aktivít. Najviac opatrení a aktivít bolo zadefinovaných v Priorite 1: spolu 5 opatrení a 27 aktivít. Väčšinu zadefinovaných aktivít z predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa podarilo zrealizovať, vyhodnotenie úspešnosti plnenia niektorých aktivít je z dôvodu ich priveľmi všeobecnej formulácie ťažké vykonať (napr. „rozvoj turistiky a agroturistiky“). Doposiaľ sa nepodarilo zrealizovať niektoré kľúčové infraštruktúrne projekty, ako je napr. výstavba vodovodu a kanalizácie.

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (jar 2021) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2, P3 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																			
v tis. EUR																			
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia-plán		Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	H	Zlepšenie technickej vybavenosti pre MRK v osade, prístupová komunikácia a chodníky	2112 - Miestne komunikácie	2021	-	400,0	400,0	2021	400,0	400,0									
2	H	Chodník pre peších od ZŠ - smer Spišské Vlchy	2112 - Miestne komunikácie	2024	-	40,0	40,0	2024	40,0	40,0									

3	H	Bystrany - vodovod, kanalizácia, ČOV	2222 - Miestne potrubné rozvody vody 2223 - Miestne kanalizácie	2022 - 2025	-	1425,0	1425,0	2022 - 2025	1425,0	1425,0								
4	S	Odkúpenie pozemkov v miestnej časti osada (príprava na IBV)	-	2021-2025	-	40,0	40,0	2021 - 2025	40,0	40,0								
5	S	Výstavba troch bytových domov (36 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	2023-2024	-	1500,0	1500,0	2023 - 2024	1500,0	1500,0								
6	S	Rekonštrukcia a fasády budovy hasičskej zbrojnice	1274 - Ostatné budovy i.n.	2024	-	63,0	63,0	2024	63,0	63,0								
7	S	Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	2024	-	150,0	150,0	2024	150,0	150,0								
8	E	Výstavba zberného dvora	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	2023-2024	-	300,0	300,0	2023 - 2024	300,0	300,0								

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika
Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Bystrany je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Bystrany predstavujú mestá Spišské Vlachy (5. skupina), Krompachy (4. skupina centier osídlenia), Spišské Podhradie (4. skupina), Spišská Nová Ves (2a. skupina) a Gelnica (5a. skupina centier osídlenia).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Bystrany teda na tejto najvýznamnejšej osi neležia a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Bystrany).

Velmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností

z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Spišská Nová Ves by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Spišskej Novej Vsi smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitikovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Bystrany.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Bystrany je členom 5 združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Spiša“ – záujmové združenie právnických osôb (obcí a miest okresov Spišská Nová Ves, Levoča a Gelnica), založené za účelom poradenstva a kvalitnejšieho riešenia spoločných problémov a výziev;
- „SEZO Spiš“ – združenie obcí z okresov Spišská Nová Ves, Gelnica a Levoča, ktorého cieľom je vytvoriť v regióne podmienky na efektívnu a trvalo udržateľnú realizáciu triedeného zberu odpadov;
- „Regionálne vzdelávacie centrum Košice“ – záujmové združenie právnických osôb, združujúce obce a mestá Košického kraja, poskytujúce svojim členom rôzne vzdelávacie aktivity, školenia a prednášky spojené s výkonom samosprávy.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

Obec Bystrany môže v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti čerpať z EŠIF financie prostredníctvom základných operačných programov – Integrovaný regionálny operačný program OP IROP (ktorého realizátorom na území Košického samosprávneho kraja je KSK prostredníctvom Regionálnej územnej stratégie KSK), OP Ľudské zdroje, OP Kvalita životného prostredia a OP Efektívna verejná správa. V rámci Cieľa Európska územná spolupráca sa obec môže uchádzať o financie na realizáciu rozvojových aktivít cez Program cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020.

V čase vzniku tohto PHSR (jar 2021) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Bystrany mohla využiť.

STEER analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEER analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEER analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • aktivita a výborná pripravenosť obce na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (množstvo pripravených projektových dokumentácií) • vysoký rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného aj migračného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • aktivita samosprávy pri príprave lokalít na IBV • aktivita samosprávy z hľadiska zvyšovania dostupnosti nájomného bývania priamo v obci • záujem miestnych obyvateľov bývajúcich v osade vlastnými silami riešiť otázku svojho bývania • pomerne dobrá kvalita miestnych komunikácií • aktivita samosprávy pri poskytovaní sociálnych služieb • aktívna participácia samosprávy obce (finančná) na poskytovaní opatrovateľskej služby • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • prítomnosť elokovaného pracoviska strednej školy priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • aktívna práca v športových kluboch s deťmi a mládežou • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • dobré finančné hospodárenie obce 	<ul style="list-style-type: none"> • veľmi nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • vysoká miera nezamestnanosti • veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabá digitálna gramotnosť obyvateľov obce • viaceré lokalít s potenciálom záplav • neuspokojený dopyt po nájomnom bývaní • nevybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • nedobudované niektoré úseky chodníkov a miestnych komunikácií • slabšia dostupnosť služieb priamo v obci • slabšia ponuka kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • veľmi slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • príprava lokalít pre rozvoj IBV a HBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia dodatočných protipovodňových opatrení • výstavba bytových domov • výstavba základnej technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, ČOV) • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- racionálne hospodárenie samosprávy
- výrazná aktivita samosprávnych orgánov na poli rozvoja individuálne bytovej výstavby a rozvoja nájomného bývania
- pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov (množstvo pripravených projektových dokumentácií)
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- nízka úroveň miezd – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva.

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné napĺňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerať. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Bystrany:

Obec Bystrany je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

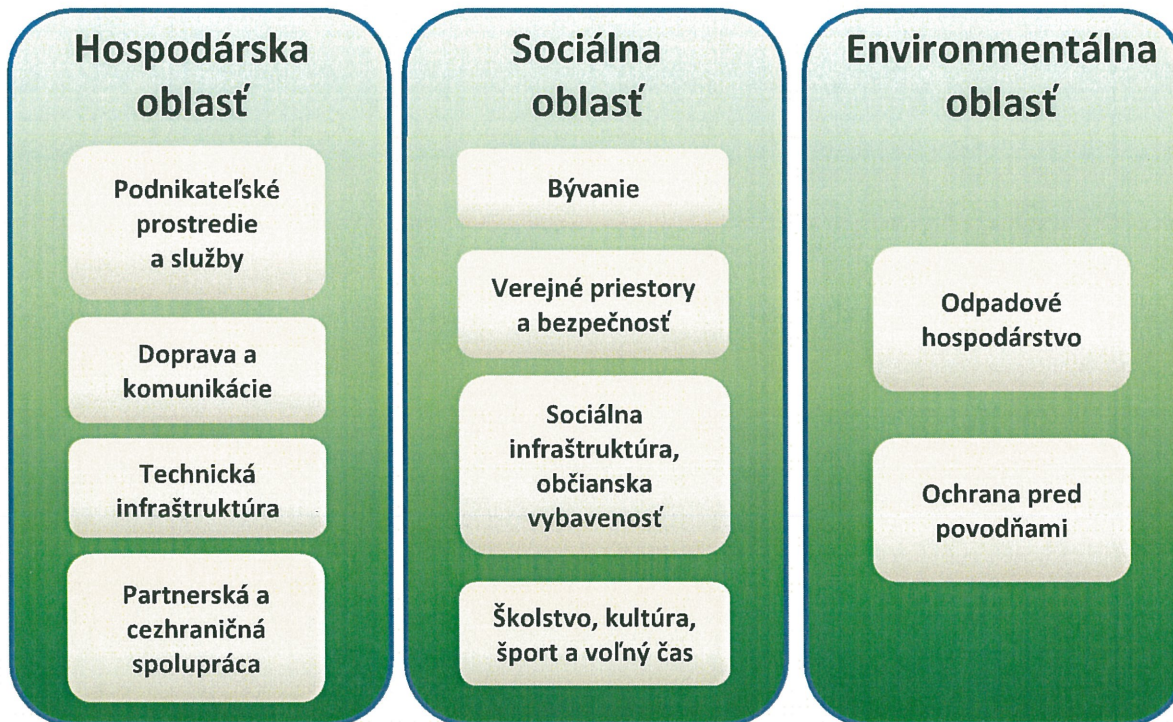
V novom programovom období pravdepodobne nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovaní). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli Rada partnerstva samosprávneho kraja. Tieto SPR môžu buď mať vypracované svoje vlastné PHSR (v zmysle zákona o regionálnom rozvoji by de facto išlo o spoločné Programy rozvoja obcí), spracované vo forme integrovanej územnej stratégie a obsahujúce špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce). Druhou možnosťou je, že SPR nebude mať vypracované vlastné PHSR (vo forme integrovanej územnej stratégie), ale táto integrovaná územná stratégia bude samostatnou súčasťou Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku. Tretí stupeň budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (jar 2021) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je. Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Bystrany stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, rozvoj poľnohospodárstva), doprava a komunikácie (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (vybudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod, kanalizácia, ČOV) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školstvo, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a ochrana pred povodňami (realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
„Obec Bystrany je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“			
Strategický cieľ			
„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zvelaďovaní životného prostredia obce“			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia	Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • podnikateľské prostredie a služby • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • bývanie • verejné priestory a bezpečnosť • sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • školstvo, kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • odpadové hospodárstvo • ochrana pred povodňami
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.4 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „Projekt“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (spravidla „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „Aktivita“.

Nie vždy bolo možné jednotlivé projekty alebo aktivity, ktoré samospráva plánuje realizovať, jednoznačne zaradiť pod konkrétne opatrenie a konkrétnu prioritu. Niektoré plánované projekty sa totižto svojím obsahom prelínajú a dotýkajú sa viacerých prioritných oblastí a priorit. V takýchto prípadoch bol plánovaný projekt alebo aktivita začlenený pod príslušné opatrenie podľa hlavného, najdôležitejšieho cieľa, na ktorý je ten-ktorý projekt/aktivita zameraný/á. Takýmto spôsobom sa postupovalo napr. pri projekte „2.4.5 Zriadenie Bystrianskeho sociálneho podniku“ (tento projekt mohol byť začlenený aj pod opatrenie 1.1, ktoré je zamerané na rozvoj miestnej hospodárskej základne; jeho hlavným cieľom je však najmä riešenie sociálnej situácie nízkopríjmových a marginalizovaných skupín obyvateľstva a teda je chápaný skôr ako aktivita v sociálnej oblasti; samozrejme, ak sa realizáciou projektu prispeje k rozvoju lokálnej ekonomiky a projekt bude z ekonomického hľadiska životaschopný, o to lepšie).

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadané, môžu byť realizované v rámci **integrovanej projektových balíkov**, zadaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrovane územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	<p>Projekt: 1.2.1 Zlepšenie technickej vybavenosti pre MRK v osade, prístupová komunikácia a chodníky</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie novej miestnej komunikácie k novej lokalite IBV a k nájomným bytovým domom - vybudovanie chodníkov

	<p>Projekt: 1.2.2 Chodník pre peších od ZŠ - smer Spišské Vlchy Aktivita: - výstavba chodníka popri hlavnej ceste v smere na Sp. Vlchy</p> <p>Projekt: 1.2.3 Výstavba chodníka od kostola k materskej škole Aktivita: - výstavba chodníka popri komunikácii</p> <p>Projekt: 1.2.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci Aktivita: - vybudovanie zastrešených priestorov vrátane terénnych úprav</p>
1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	<p>Projekt: 1.3.1 Bystrany - vodovod, kanalizácia, ČOV Aktivita: - realizácia vrtov na získanie zdroja pitnej vody - osadenie vodovodného a kanalizačného potrubia v celej obci - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na ČOV</p>
1.4 Spolupráca s partnerskými obcami	<p>Aktivita: 1.4.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami</p>
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	<p>Aktivita: 2.1.1 Odkúpenie pozemkov v miestnej časti osada (príprava na IBV) - realizácia jednoduchých pozemkových úprav v lokalite IBV v osade - vysporiadanie vlastníckych práv a odkúpenie pozemkov v predmet lokalite do majetku obce</p> <p>Projekt: 2.1.2 Výstavba troch bytových domov (36 b.j.) Aktivita: - výstavba troch nových bytových domov s 36 nájomnými bytmi (3 x 12) pre obyvateľov obce</p>
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality	<p>Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému Aktivita: - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality v obci</p>

<p>2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti</p>	<p>Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia fasády budovy hasičskej zbrojnice Aktivity: - zateplenie budovy, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymaľovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav</p> <p>Projekt: 2.3.2 Zriadenie bankomatu v obci Aktivity: - v spolupráci s bankovým domom poskytnutie vhodných priestorov a osadenie bankomatu</p> <p>Projekt: 2.3.3 Vybudovanie urnového hája na pohrebisku Aktivity: - vyčlenenie miesta na pohrebisku a zriadenia urnového hája na ukladanie urien</p> <p>Projekt: 2.3.4 Zateplenie budovy kultúrneho domu Aktivity: - zateplenie budovy, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymaľovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav</p>
<p>2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Projekt: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP Aktivity: - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce</p> <p>Aktivita: 2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, nízkoprahové denné centrum) - prevádzkovanie komunitného centra a nízkoprahového denného centra vrátane financovania personálnych kapacít a priestorov</p> <p>Projekt: 2.4.3 Zriadenie denného stacionára Aktivity: - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov, dostupnej priamo v obci</p> <p>Aktivita: 2.4.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby - poskytovanie finančnej podpory neverejným poskytovateľom opatrovateľskej služby, ktorí túto službu poskytujú obyvateľom obce Bystrany</p>

	<p>Projekt: 2.4.5 Zriadenie Bystrianskeho sociálneho podniku</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava podnikateľských priestorov na prevádzkovanie podniku - vypracovanie podnikateľského plánu, realizácia podnikateľských aktivít v podniku - zamestnanie miestnych uchádzačov o zamestnanie, znevýhodnených na trhu práce
<p>2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času</p>	<p>Projekt: 2.5.1 Výstavba zelenej telocvične pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít <p>Projekt: 2.5.2 Vybudovanie detského ihriska pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí
<p>2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry</p>	<p>Projekt: 2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity základnej školy a k vytvoreniu vhodných podmienok na prechod na jednozmennú prevádzku vo vyučovaní žiakov <p>Projekt: 2.6.2 Vybudovanie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba kuchyne a školskej jedálne - zakúpenie kuchynského vybavenia do kuchyne a zariadenia do školskej jedálne <p>Projekt: 2.6.3 Výstavba telocvične pri ZŠ</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba samostatnej budovy telocvične pre potreby vyučovania žiakov <p>Projekt: 2.6.4 Vybudovanie oplotenia materskej školy</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba oplotenia areálu MŠ

	<p>Projekt: 2.6.5 Podpora prevádzky elokovaných pracovísk stredných škôl na území obce</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytovanie súčinnosti a podpory rôzneho charakteru a rôznej formy pre elokované pracoviská stredných škôl, nachádzajúce sa na území obce Bystrany a poskytujúce stredoškolské vzdelanie miestnym obyvateľom
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Podpora zhodnocovania odpadov	<p>Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov <p>Projekt: 3.1.2 Vybudovanie zberného dvora</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov <p>Projekt: 3.1.3 Vybudovanie veľkej kompostárne s obslužnosťou pre okolité obce</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba veľkej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou nad 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Bystrany a z okolitých obcí - zakúpenie potrebných zariadení na prevádzkovanie veľkej kompostárne (traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO) <p>Projekt: 3.1.4 Osadenie podzemných kontajnerov na odpad</p> <p><i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - stavebno-technické úpravy jednotlivých miest - osadenie kontajnerov - zakúpenie softvéru a technológie na monitorovanie a vyhodnocovanie naplnenosti jednotlivých kontajnerov

<p>3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry</p>	<p>Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch <i>Aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- vykonanie potrebných úprav na miestnych potokoch, ktoré sa počas privalových dažďov vylievajú a predstavujú ohrozenie pre ich okolie (najmä v okolí obecného úradu, v osade a pod.)
---	--

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2021, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2021	2024	2027
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Opatrenie 1.2. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie v osade	OcÚ	m	0	300	300
Výstup	Novo vybudované chodníky v osade	OcÚ	m	0	300	300
Výstup	Novo vybudovaný chodník v smere na Sp. Vlachy	OcÚ	m	0	330	330
Výstup	Novo vybudovaný chodník k MŠ	OcÚ	m	0	0	220
Výstup	Zrekonštruované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	4	4
Opatrenie 1.3. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Vybudovaná ČOV	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú a kanalizačnú sieť	OcÚ	počet	0	2000	4000
Opatrenie 1.4. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporované partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5

Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Vytvorené nové parcely pre výstavbu RD s vysporiadaným vlastníctvom (prechod do vlastníctva obce)	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	36	36
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	10	10
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	40	40
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Zrekonštr. fasáda budovy hasičskej zbrojnice	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Osadený bankomat	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Počet urnových schránok v urnovom háji	OcÚ	počet	0	0	30
Výstup	Zrekonštr. fasáda budovy kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Znížená spotreba energie na vykurovanie	OcÚ	%	0	0	30
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty ADTP	OcÚ	počet	0	5	5
Výstup	Poskytované soc. služby v komunitnom centre a nízkoprahovom dňnom centre	OcÚ	počet služieb	0	2	2
Výstup	Osoby využívajúce služby kom. centra a nízkoprahového dňného centra	OcÚ	počet/rok	0	40	40
Výstup	Prevádzkované služby dňného stacionára na území obce	OcÚ	počet služieb	0	0	1
Výstup	Osoby využívajúce služby dňného stacionára	OcÚ	počet/rok	0	0	20
Výstup	Prijímatelia, ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	OcÚ	počet/rok	0	6	6
Výsledok	Osoby zamestnané v soc. podniku	OcÚ	počet	0	15	15
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Vybudovaná zelená telocvičňa	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výsledok	Rozšírená kapacita ZŠ	OcÚ, škola	%	0	50	50
Výsledok	Deti vyučované v jednozmennej prevádzke	OcÚ, škola	počet	0	700	700
Výstup	Vybudovaný objekt šk. jedálne a kuchyne	OcÚ, škola	objekt	0	1	1

Výsledok	Deti, ktorým je poskytovaná teplá strava	OcÚ, škola	počet	0	700	700
Výstup	Vybudovaný objekt telocvične pri ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Výsledok	Deti absolvujúce telesnú výchovu v priestoroch telocvične	OcÚ, škola	počet	0	700	700
Výstup	Vybudované oplotenie MŠ	OcÚ	m	0	200	200
Výsledok	Prevádzkované elokované pracoviská SŠ	OcÚ	počet	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	10	10
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	počet	0	1	1
Výstup	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	počet	0	0	1
Výstup	Osadené podzemné kontajnery na odpad	OcÚ	počet	0	3	3
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	pod 10	30	60
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súhrnný prehľad všetkých projektových zámerov a aktivít na nasledujúce obdobie poskytuje Formulár P3.

Formulár 10 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce

P. č.	Typ zámeru	Klasifikácia stavby	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný		Ukazovatele výstupov		Stav pripravenosti projektového zámeru		Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (tis. eur)	Priorita zámeru		Spolupráca s partnerom pri realizácii	Realizácia projektu je viazaná na podmienku
				Oblasť	Katégoria	Ukazovateľ / jednotka	Plánovaná hodnota	Stav	Iné - doplnění			Priorita	Iné - doplnění		
1	4	5	6	8	8a	9	9a	10	10a	11	12	13	13a	14	15
1	Neinvestičný		Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	Zamestnanosť		podpora podnikateľa / počet	3		-	2021-2030	3,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
2	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Zlepšenie technickej vybavenosti pre MRK v osade, prístupová komunikácia a chodníky	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka novej komunikácie / m	300	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2021	400,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
3	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Chodník pre peších od ZŠ - smer Spišské Vlaky	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka nového chodníka / m	330	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2024	40,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
4	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Výstavba chodníka od kostola k materskej škole	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	dĺžka nového chodníka / m	220	V štádiu úvah	-	2026-2027	20,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A

5	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	novovo vybudované prístrešky / počet	4	-	2022	0,00 €	Iné - doplňte	-	A	N/A	
6	Investičný		Bystrany - vodovod, kanalizácia, ČOV	Technická infraštruktúra		vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť, vrátane ČOV / súbor	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2022-2025	1 425,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
7	Neinvestičný		Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce			podporené partnerské projekty	3		-	2021-2030	6,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
8	Investičný		Odkúpenie pozemkov v miestnej časti osada (príprava na IBV)	Sociálna infraštruktúra	Bývanie	zrealizované pozemkové úpravy a odkúpené pozemky v lokalite / súbor	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2021-2025	40,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
9	Investičný	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	Výstavba troch bytových domov (36 b.j.)	Sociálna infraštruktúra	Bývanie	nové nájomné byty / počet	36	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2023-2024	1 500,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
10	Investičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Rozšírenie kamerového systému	Sociálna infraštruktúra	Bezpečnosť	nové kamery / počet	10	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023	20,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

11	Investičný	1274 - Ostatné budovy, i.n.	Rekonštrukcia fasády budovy hasičskej zbrojnice	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	zrekonštr. budova / celý objekt	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2024	63,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
12	Neinvestičný		Zriadenie bankomatu v obci	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	osadený bankomat / počet	1		-	2022	0,00 €		-	A	N/A
13	Investičný	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	Vybudovanie urnového hája na pohrebisku	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	vybudované pietne miesto / celý objekt	1	V štádiu úvah	-	2027	5,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
14	Investičný	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	Zateplenie budovy kultúrneho domu	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť	zrekonštr. exteriér / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2025	20,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
15	Neinvestičný		V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	Zamestnanosť		Zamestnané osoby / počet	5	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2021-2030	20,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
16	Neinvestičný		Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, nízkoprahové denné centrum)	Sociálna infraštruktúra	Sociálna vybavenosť	obcou poskytované soc. služby / počet	2	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2021-2030	40,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
17	Investičný	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	Zriadenie denného stacionára	Sociálna infraštruktúra	Sociálna vybavenosť	prevádzkované nové soc. služby / počet	1	V štádiu úvah	-	2026	10,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A

18	Neinvestičný		Podpora poskytovania opatrovateľskej služby	Sociálna infraštruktúra	Sociálna vybavenosť	podporované soc. služby / počet	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2021-2030	500,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
19	Investičný		Zriadenie Bystrianskeho sociálneho podniku	Zamestnanosť	Sociálny podnik	zamestnaní UoZ / počet	15	V štádiu úvah	-	2024	60,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
20	Investičný	2411 - Športové ihriská	Výstavba zelenej telocvične pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	nové športové zariadenie / počet	1	V štádiu úvah	-	2025	10,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
21	Investičný	2411 - Športové ihriská	Vybudovanie detského ihriska pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas	nové voľnočasové zariadenie / počet	1	V štádiu úvah	-	2025	5,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
22	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Rozšírenie kapacity ZŠ	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	rozšírené kapacity ZŠ / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023	150,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
23	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Vybudovanie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	vybudovaná jedáleň s kuchyňou / počet	1	V štádiu úvah	-	2024	200,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

24	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Výstavba telocvične pri ZŠ	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	vybudovaná telocvična / počet	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2024	150,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
25	Investičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Vybudovanie oplotenia materskej školy	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	vybudované oplotenie / m	200	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023	10,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
26	Neinvestičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Podpora prevádzky elokovaných pracovísk stredných škôl na území obce	Sociálna infraštruktúra	Školstvo	prevádzkované elokované pracoviská SŠ / počet	1		-	2021-2030	15,00 €		-	A	N/A
27	Neinvestičný		Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies			podporené subjekty za rok / počet	2		-	2021-2030	100,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
28	Neinvestičný		Skvalitnenie systému zberu odpadov	Životné prostredie	Zhodnocovanie odpadu	skvalitnený systém triedeného zberu / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2022	3,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
29	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Výstavba zberného dvora	Životné prostredie	Zhodnocovanie odpadu	vybudované zberné dvory / počet	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2023-2024	300,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
30	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Vybudovanie veľkej kompostárne s obslužnosťou pre okolité obce	Životné prostredie	Zhodnocovanie odpadu	vybudované kompostárne / počet	1	V štádiu úvah	-	2025-2026	900,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A

31	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Osadenie podzemných kontajnerov na odpad	Životné prostredie	Zhodnocovani e odpadu	osadené kontajnery / počet	3	V štádiu úvah	-	2024	75,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
32	Investičný	2152 - Priehrady	Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	Životné prostredie	Prevenia pred prírodnými nešťastiami	realizované protipovodňové opatrenia / súbor aktivít	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2023	15,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 11 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2021 priebežne	obec	3,00
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.2.1 Zlepšenie technickej vybavenosti pre MRK v osade, prístupová komunikácia a chodníky	2021	obec	400,00
Projekt: 1.2.2 Chodník pre peších od ZŠ - smer Spišské Vluchy	2024	obec	40,00
Projekt: 1.2.3 Výstavba chodníka od kostola k materskej škole	2026-2027	obec	20,00
Projekt: 1.2.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2022	obec	0,00
1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.3.1 Bystrany – vodovod, kanalizácia, ČOV	2022-2025	obec	1 425,00
1.4 Spolupráca partnerskými obcami			
Aktivita: 1.4.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2021 priebežne	obec	6,00
SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Aktivita: 2.1.1 Odkúpenie pozemkov v miestnej časti osada (príprava na IBV)	2021-2025	obec	40,00
Projekt: 2.1.2 Výstavba troch bytových domov (36 b.j.)	2023-2024	obec	1 500,00
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality			
Projekt: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2023	obec	20,00

2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia fasády budovy hasičskej zbrojnice	2024	obec	63,00
Projekt: 2.3.2 Zriadenie bankomatu v obci	2022	obec, banka	0,00
Projekt: 2.3.3 Vybudovanie urnového hája na pohrebisku	2027	obec	5,00
Projekt: 2.3.4 Zateplenie budovy kultúrneho domu	2025	obec	20,00
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Projekt: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2021 priebežne	obec, UPSVaR	20,00
Aktivita: 2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, nízkoprahové denné centrum)	od 2021 priebežne	obec	40,00
Projekt: 2.4.3 Zriadenie denného stacionára	2026	obec	10,00
Aktivita: 2.4.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby	od 2021 priebežne	obec	500,00
Projekt: 2.4.5 Zriadenie Bystrianskeho sociálneho podniku	2024	obec	60,00
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.5.1 Výstavba zelenej telocvične pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)	2025	obec	10,00
Projekt: 2.5.2 Vybudovanie detského ihriska pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)	2025	obec	5,00
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Projekt: 2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ	2023	obec	150,00
Projekt: 2.6.2 Vybudovanie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia	2024	obec	200,00
Projekt: 2.6.3 Výstavba telocvične pri ZŠ	2024	obec	150,00
Projekt: 2.6.4 Vybudovanie oplotenia materskej školy	2023	obec	10,00
Projekt: 2.6.5 Podpora prevádzky elokovaných pracovísk stredných škôl na území obce	od 2021 priebežne	obec	15,00
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2021 priebežne	obec	100,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Podpora triedenia a zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2022	obec	3,00
Projekt: 3.1.2 Vybudovanie zberného dvora	2023-2024	obec	300,00
Projekt: 3.1.3 Vybudovanie veľkej kompostárne s obslužnosťou pre okolité obce	2025-2026	obec	900,00
Projekt: 3.1.4 Osadenie podzemných kontajnerov na odpad	2024	obec	75,00
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2023	obec	150,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 12 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2021 - 2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2022	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2023	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2021-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 13 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok										Spolu (tis. €)
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	400,90	300,90	300,90	640,90	225,90	10,90	10,90	0,90	0,90	0,90	1 894,00
Sociálna	75,50	75,50	455,50	1 848,50	110,50	77,50	72,50	67,50	67,50	67,50	2 918,00
Environmentálna	0,00	3,00	65,00	325,00	150,00	750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 293,00
SPOLU (tis. €)	476,40	379,40	821,40	2 814,40	486,40	838,40	83,40	68,40	68,40	68,40	6 105,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

www.dokumentypreobce.sk

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 14 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00				3,00	3,00		
Opatrenie 1.2	460,00	391,00	46,00		23,00	460,00		
Opatrenie 1.3	1 425,00	1 211,25	142,50		71,25	1 425,00		
Opatrenie 1.4	6,00			2,00	4,00	6,00		
Opatrenie 2.1	1 540,00		1 425,00		115,00	1 540,00		
Opatrenie 2.2	20,00		19,00		1,00	20,00		
Opatrenie 2.3	88,00	17,00	61,85		9,15	88,00		
Opatrenie 2.4	630,00	17,00	2,00		611,00	630,00		
Opatrenie 2.5	15,00	8,50	1,00		5,50	15,00		
Opatrenie 2.6	525,00	425,00	50,00		50,00	525,00		
Opatrenie 2.7	100,00			15,00	85,00	100,00		
Opatrenie 3.1	1 278,00	1 083,75	127,50		66,75	1 278,00		
Opatrenie 3.2	15,00				15,00	15,00		
SPOLU	6 105,00	3 153,50	1 874,85	17,00	1 059,65	6 105,00	0,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 15 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ - výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
							Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
							rok	a=b+e+f+g+h				
I. Hospodárska politika					1 894,00 €	1 894,00 €	291,75 €	1 602,25 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2021-2030	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Zlepšenie technickej vybavenosti pre MRK v osade, prístupová komunikácia a chodníky	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2021	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	1.2.2 Chodník pre peších od ZŠ - smer Spišské Vlaky	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2024	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
	1.2.3 Výstavba chodníka od kostola k materskej škole	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2026-2027	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
	1.2.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci	2112 - Miestne komunikácie	zvýšený komfort a bezpečnosť ľudí pri čakaní na autobusový spoj	2022	0,00 €	0,00 €	0,00 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Bystrany - vodovod, kanalizácia, ČOV		novovo vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v obci, vrátane ČOV; čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2022-2025	1 425,00 €	1 425,00 €	213,75 €	1 211,25 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2021-2030	6,00 €	6,00 €	6,00 €						
II. Sociálna politika						2 918,00 €	2 918,00 €	2 450,50 €	467,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Odkúpenie pozemkov v miestnej časti osada (príprava na IBV)		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2021-2025	40,00 €	40,00 €	40,00 €						
	2.1.2 Výstavba troch bytových domov (36 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	36 nových nájomných bytov	2023-2024	1 500,00 €	1 500,00 €	1 500,00 €						
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	10 nových kamier	2023	20,00 €	20,00 €	20,00 €						
Opat. 2.3	2.3.1 Rekonštrukcia fasády budovy hasičskej zbrojnice	1274 - Ostatné budovy, i.n.	zniženie spotreba energie na vykurovanie	2024	63,00 €	63,00 €	63,00 €						
	2.3.2 Zriadenie bankomatu v obci		osadený bankomat	2022	0,00 €	0,00 €	0,00 €						

	2.3.3 Vybudovanie urnového hája na pohrebisku		možnosť pochovania v urnovom hrobe na pohrebisku v obci	2027	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	2.3.4 Zateplenie budovy kultúrneho domu	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	znížená spotreba energie na vykurovanie	2025	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		5 zamestnaných osôb	2021-2030	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
	2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, nízkoprahové denné centrum)		2 podporované sociálne služby	2021-2030	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
	2.4.3 Zriadenie denného stacionára	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	osoby, ktorým bola poskytnutá sociálna služba	2026	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.4.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby		osoby, ktorým bola poskytnutá sociálna služba	2021-2030	500,00 €	500,00 €	500,00 €					
	2.4.5 Zriadenie Bystrianskeho sociálneho podniku		15 zamestnaných osôb	2024	60,00 €	60,00 €	60,00 €					

Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba zelenej telocvične pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)	2411 - Športové ihriská	verejnost' realizujúca športové aktivity	2025	10,00 €	10,00 €	1,50 €	8,50 €				
	2.5.2 Vybudovanie detského ihriska pri kultúrnom dome (miestna časť Kiara)	2411 - Športové ihriská	verejnost' realizujúca voľnočasové aktivity	2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
Opat. 2.6	2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v jednozmennej prevádzke	2023	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	2.6.2 Vybudovanie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Vybudované stravovacie návyky u detí ZŠ, poskytovaná zdravá výživa	2024	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	2.6.3 Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v telocvični	2024	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	2.6.4 Vybudovanie oplotenia materskej školy	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	zvýšená bezpečnosť pri hraní sa detí vo vonkajších priestoroch	2023	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.6.5 Podpora prevádzky elokovaných pracovísk stredných škôl na území obce	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	vyšší počet príslušníkov MRK, ktorí úspešne absolvovali stredoškolské vzdelávanie	2021-2030	15,00 €	15,00 €	15,00 €					

Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2021-2030	100,00 €	100,00 €	100,00 €					
III. Environmentálna politika					1 293,00 €	1 293,00 €	209,25 €	1 083,75 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2022	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	3.1.2 Výstavba zberného dvora	2420 - Ostatné inžinierske stavby, in.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023-2024	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	3.1.3 Vybudovanie veľkej kompostárne s obslužnosťou pre okolitú obce	2421 - Ostatné inžinierske stavby, in.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2026	900,00 €	900,00 €	135,00 €	765,00 €				
	3.1.4 Osadenie podzemných kontajnerov na odpad	2421 - Ostatné inžinierske stavby, in.	čistejšie verejné priestranstvá, optimalizovaná frekvencia vývozov zmesového odpadu	2024	75,00 €	75,00 €	11,25 €	63,75 €				
Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2023	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
Celkom					6 105,00 €	6 105,00 €	2 951,50 €	3 153,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, projekty Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 16 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.2.1; 1.3.1
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty MAS d) projekty OOCR e) projekty miestnych rozvojových organizácií f) projekty s vysokou podporou obyvateľov g) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	2.1.1; 2.1.2; 2.4.1; 2.4.2; 2.4.4; 2.4.5; 2.6.1; 2.6.2; 2.6.3; 2.6.5; 2.7.1; 3.1.1; 3.1.2
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.2.2; 1.2.3; 1.4.1; 2.2.1; 2.3.1; 2.3.4; 2.4.3; 2.5.1; 2.5.2; 2.6.4; 3.1.3; 3.2.1
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 1.2.4; 2.3.2; 2.3.3; 3.1.4
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 17 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Názov dokumentu: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030</p> <p>Štruktúra dokumentu: dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, podľa Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanej Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanej Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020.</p>
Spracovanie	<p>Forma a obdobie spracovania: spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2021.</p> <p>Riadiaci tím: riadiaci tím pozostával z 3 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou: verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p>Autor dokumentu: RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p>Náklady na spracovanie: z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa: 15.04.2021</p>
Schválenie	<p>Návrh na uznesenie zastupiteľstva: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrany na roky 2021-2030“.</p>

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
- Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Operačné programy 2014-2020
- Partnerská dohoda 2014-2020
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020
- Povodňová dokumentácia obce Bystrany
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Register pozemkových spoločností
- Register účtovných závierok
- Súvaha obce Bystrany k 31.12.2020
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán obce Bystrany
- Výkaz ziskov a strát obce Bystrany k 31.12.2020
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.maps.google.com
datacube.statistics.sk	www.minv.sk
datacube.statistics.sk/SODB/	www.obecbystrany.sk
http://cp.atlas.sk	www.orsr.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.pamiatky.sk
https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo	www.registeruz.sk
statdat.statistics.sk	www7.statistics.sk
www.beiss.sk	www.ives. vs.sk/heraldreg
www.cdb.sk	www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	POH	Program odpadového hospodárstva
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	SZLH	Slovenský zväz ľadového hokeja
KSK	Košický samosprávny kraj	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov a aktivít obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2021 a výhľadovo aj v rokoch 2022 a 2023. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2021

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne

- **1.4.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ projektu/aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 600,- eur ročne

- **2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporovať zamestnávanie miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 2 000,- eur ročne

- **2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou (komunitné centrum, nízkoprahové denné centrum)**
 Cieľ projektu/aktivity: Poskytovať potrebné sociálne služby cieľovým skupinám obyvateľov
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 4 000,- eur ročne

- **2.4.4 Podpora poskytovania opatrovateľskej služby**
 Cieľ projektu/aktivity: Finančne podporovať poskytovateľov opatrovateľskej služby tak, aby bola táto služba poskytovaná všetkým obyvateľom obce Bystrany s právoplatným rozhodnutím o odkázanosti na túto sociálnu službu
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 50 000,- eur ročne

- **2.6.5 Podpora prevádzky elokovaných pracovísk stredných škôl na území obce**
 Cieľ projektu/aktivity: Rozličnými nástrojmi a spôsobmi podporovať elokované pracoviská stredných škôl, ktoré sa nachádzajú na území obce Bystrany
 Termín realizácie: od 2021 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 500,- eur ročne

- **2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**

Cieľ projektu/aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci

Termín realizácie: od 2021 každoročne

Predpokladané náklady: 10 000,- eur ročne

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.2.1 Zlepšenie technickej vybavenosti pre MRK v osade, prístupová komunikácia a chodníky
Cieľ projektu	Vybudovať prístupovú komunikáciu k novej lokalite IBV v osade, vrátane vybudovania chodníkov
Termín	2021
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	400 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudovaná miestna komunikácia a chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.1.1 Odkúpenie pozemkov v miestnej časti osada (príprava na IBV)
Cieľ projektu	Komplexne pripraviť lokalitu IBV pre budúcu výstavbu RD
Termín	2021-2025
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	40 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet
Výstupy	Novo vytvorené parcely
Užívatelia	Obyvatelia obce

2022

- 1.2.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok v obci**
 Cieľ projektu/aktivity: Zabezpečiť príslušný komfort všetkým obyvateľom čakajúcim na autobusové spojenie
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 0,- eur

- 2.3.2 Zriadenie bankomatu v obci**
 Cieľ projektu/aktivity: Zabezpečiť obyvateľom prístup k bankomatovým službám priamo v obci
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 0,- eur

- 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**
 Cieľ projektu/aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 3 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.1 Bystrany - vodovod, kanalizácia, ČOV
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnému vodovodu a kanalizácia, vrátane napojenia na ČOV; Zlepšiť kvalitu životného prostredia v obci
Termín	2022-2025
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	1 425 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet
Výstupy	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF
Užívatelia	Obyvatelia obce

2023

- **2.6.4 Vybudovanie oplotenia materskej školy**
 Cieľ projektu/aktivity: Zvýšiť bezpečnosť detí v MŠ
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur

- **3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch**
 Cieľ projektu/aktivity: Chrániť majetok a pôdu pred vodnou eróziou
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 15 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.1.2 Výstavba troch bytových domov (36 b.j.)
Cieľ projektu	Zlepšiť kvalitu bývania a znížiť koncentráciu obyvateľov v existujúcich rodinných domoch v osade sprístupnením možností na bývanie v nájomných bytoch
Termín	2023-2024
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	1 500 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátna dotácia, ŠFRB
Výstupy	Vybudovaných 36 nájomných bytov
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému
Cieľ projektu	Znížiť počet riešených priestupkov; preventívne pôsobiť na úseku zvyšovania bezpečnosti obyvateľov
Termín	2023
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	20 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Kamerový systém doplnený o 10 kamier
Užívatelia	Obyvatelia obce, Obecný úrad, Polícia

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.6.1 Rozšírenie kapacity ZŠ
Cieľ projektu	Zabezpečiť všetkým žiakom ZŠ rovnaký prístup k vzdelávaniu
Termín	2023
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	150 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, dotácie VÚC, EŠIF
Výstupy	ďalšie vybudované triedy pre výučbu v ZŠ
Užívatelia	Žiaci ZŠ a pracovníci školy

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.2 Výstavba zberného dvora
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov vytvorením kvalitnejších podmienok pre nakladanie s odpadmi
Termín	2023-2024
Garant	Obec Bystrany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	300 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF
Výstupy	Vybudovaný zberný dvor s príslušným vybavením
Užívatelia	Obyvatelia obce, Obecný úrad

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Bystrany - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Bystrany voči susediacim obciam	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	13
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát	14
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva	16
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	19
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín	20
Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti	22
Tabuľka 7: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí	23
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	23
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020	24
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2020	26
Tabuľka 11: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody	27
Tabuľka 12: Byty podľa obytných miestností	27
Tabuľka 13: Byty podľa obdobia výstavby	27
Tabuľka 14: Vybavenie technickou infraštruktúrou	29
Tabuľka 15: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2020)	29
Tabuľka 16: Infraštruktúra kultúry a športu	32
Tabuľka 17: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka	32
Tabuľka 18: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb	33
Tabuľka 19: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2020; v ha)	35
Tabuľka 20: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2020 (eur; netto)	37
Tabuľka 21: Náklady a výnosy v roku 2019	38
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Bystrany	16
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020	17
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020	18
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2011-2020	18
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2020	19
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	21
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2011-2020 (k 31.12.)	24
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2020	24
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2020	25
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2020	26
Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Bystrany	5
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	9
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	10
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	10
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	39
Formulár 5 (A8): STEEP analýza	44

Formulár 6 (A10): SWOT analýza.....	45
Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	52
Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	54
Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	60
Formulár 10 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce	63
Formulár 11 (R1): Akčný plán	70
Formulár 12 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	73
Formulár 13 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	75
Formulár 14 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	76
Formulár 15 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	77
Formulár 16 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov	82
Formulár 17 (Z1): Schválenie PHSR	83